

6.

WZORZEC MIŁOŚCI MATCZYNEJ

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Kobieta jest powołana do macierzyństwa w różnorodnym rozumieniu. Jej serce jest nakierowane na miłość, którą pragnie podzielić się z innymi. Miłość matki to przekazywanie dziecku wartości duchowych i społecznych, którymi będzie się ono kierowało w swoim dorosłym życiu. Matka jest autorytetem dla dziecka. Macierzyństwo nierzadko wiąże się z poświęceniem.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność dialogu z osobami najbliższymi oraz traktowanie ich z miłością

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Tworzenie atmosfery miłości, spokoju i bezpieczeństwa

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Poczucie przynależności do rodziny, poczucie bezpieczeństwa, głębokiej więzi z inną osobą.
- Trwały związek emocjonalny dziecka z matką wynika z silnej więzi biologicznej, warunkującej niezwykle silną więź psychiczną.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Wdzięczność i uznanie dla matki za dar życia i wychowanie.
- Matka przekazuje i pielęgnuje ludzkie życie.
- W rodzinie dziecko powinno czuć się potrzebne i wartościowe.

→ ZASADY

- Nie ukrywam swoich uczuć do mamy i staram się robić dla niej wszystko, by mogła czuć się wyjątkowo.
- Czuję wdzięczność i miłość do mojej mamy.
- Okazuję szacunek swojej mamie za dobro, które otrzymuję.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Stała gotowość do uczestniczenia w życiu młodego człowieka.
- Obecność matki w życiu dziecka służy budowaniu pewności siebie i poczucia własnej wartości.
- Życzliwość jest wyrazem miłości i troski o potomstwo.

→ ZASADY

- Przekazuję dziecku wartości tj. empatię, wybaczenie, doświadczenie miłości i osobistej wolności.
- Wspieram swoje dziecko w trudnych chwilach i otaczam je troską.
- Szanuję potrzeby i uczucia dziecka.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Szkoła powinna uczyć miłości i dialogu oraz stale dążyć do pogłębiania wiedzy uczniów na temat wychowania.
- Wychowawca uczestniczy w rodzicielskiej roli matki.
- Miłość matki daje młodemu człowiekowi niezależność na przyszłość.

→ ZASADY

- Zapewniam bezpieczeństwo uczniom.
- Rozmawiam z uczniami o istocie miłości, troski, empatii.

- Zachęcam uczniów do tego, by mówili o swoich uczuciach.
- Podczas lekcji wychowawczej, rozmawiam z wychowankami o rodzajach miłości, przywołując głównie temat bezgranicznej miłości matki do dziecka.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

W ramach obchodzonego 26 maja Dnia Matki – święta wszystkich matek – na lekcji wychowawczej nauczyciel aranżuje dyskusję, podczas której uczniowie rozmawiają o tym, w jaki sposób celebrują to święto. W jaki sposób pomagasz swojej mamie i okazujesz jej miłość i szacunek? Co sprawia Twojej mamie największą radość? Przy tej okazji nauczyciel opowiada uczniom także o historii tego święta, sięgając aż do czasów starożytnych.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Wychowanek rozpoznaje godność swojej matki i godność wszystkich matek w relacjach społecznych. Docenia trud macierzyństwa. Okazuje szacunek i wdzięczność dla matki. Stara się stale pielęgnować relację z matką. Rozumie, że za wszelkimi słowami matki kryje się jej troska i miłość. Otrzymana miłość i bliskość matczyzna pozwoli dojrzeć młodemu człowiekowi i stworzyć w przyszłości pełną troski i ciepła więź z własnymi dziećmi.

1.10. ZAGROŻENIA

Brak miłości matczynej skutkuje tym, że ludzie, którzy tego braku doświadczyli w dzieciństwie, mogą mieć problemy z okazywaniem miłości rodzicielskiej własnym dzieciom. Zaburzenia emocjonalne mogą również powodować trudności w relacjach z innymi ludźmi. Postawa unikająca rodzica, obojętna uczuciowo, bierna i uległa zaburza rozwój emocjonalny dziecka. Dziecko zaniedbane uczuciowo i opiekuńczo jest niezdolne do zawierania trwałych więzi z innymi ludźmi.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

MEDYTACJE O ŻYCIU GODZIWYM

- ” Gdy się tak rozglądamy, uderza nasz wzrok badawczy zjawisko samą już częstością znamienne, a przy tym niewątpliwe, bezsporne: fakt, że są matki oddane swoim dzieciom, pracujące dla nich, w tym upatrujące główne uzasadnienie wszystkiego, co czynią, i najważniejsze źródło radości własnej. Urzeczywistnia się w ich postawie jedno z naczelných wskazań mędrców wszech czasów: by nie zabiegać o szczęście własne wprost, ot tak, jak kiedy się pali w piecu, by ogrzać izbę, z myślą przyjętą tym celem dobierając środki odpowiednie, lecz

raczej liczyć na uszczęśliwienie samego pośrednie. Przyjdzie ono drogą okólną, jako nagroda za oddanie się czemuś innemu, np. jakiejś cudzej sprawie, przy odwróceniu myśli od troski o własne szczęście. Zrazu panuje wyłączna troska o utrzymanie wiotkiego organizmu dziecięcego przy życiu i w dobrym zdrowiu, potem dołączają się czynności przedsięwzięte dla zapewnienia młodej istocie nauki i zaspokojenia jej różnych potrzeb emocjonalnych oraz intelektualnych w miarę budzenia się jej zainteresowań, z czasem matka zaczyna dbać również o to, by syn lub córka nie popełnili omyłki w wyborze towarzyszk czy też towarzysza pożycia małżeńskiego, rozwija starania, by pomóc synowi lub córce uzyskać odpowiednią posadę i w ogóle pozycję społeczną, i bardzo często matka prowadzi gospodarstwo domowe w domostwie żonatego syna lub zamężnej córki, zwłaszcza gdy oboje pracują poza domem, i opiekuje się w domu ich progeniturą. Wreszcie, jakże pospolicie się zdarza, że pod skrzydła matki wraca po radę, pomoc, pociechę, po dar serca – syn lub córka, którym się nie powiodło w życiu poza domem rodzicielskim? A matka żyje tymi sprawami swych dzieci i to jest dla niej rzecz główna.

↑ T. Kotarbiński, *Medytacje o życiu godziwym*, wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1986, s. 67-68.

KOMENTARZ

Powyższy fragment książki pt. *Medytacje o życiu godziwym* jest poświęcony wartości miłości matczynej. Matka jest oddana swoim dzieciom. Jest to wartość stanowiąca najczciodszy wzór. Zdaniem Tadeusza Kotarbińskiego, polskiego filozofa, godne życie człowieka opiera się przede wszystkim na podstawie opiekuńczości, którą w pełni może spełniać matka. Wszyscy członkowie rodziny powinni troszczyć się o najbliższych, ale nie tylko. Nie można przejść obojętnie obok nieszczęścia nawet obcego człowieka. Piękno moralne tkwi w motywacji wiernej i ofiarnej opieki, na którą można liczyć w najtrudniejszych okolicznościach.

III. NAUCZANIE

3.1. NAUCZANIE FILOZOFICZNE

Na przełomie wieków, wymiar miłości matczynej był zawsze obecny w rozważaniach wielu poetów, pisarzy, myślicieli.

Analizując relację między rodzicem a dzieckiem, można odwołać się do rozważań filozofa i psychoanalityka Ericha Fromma. Twierdził on, że rolą matki

jest przede wszystkim zapewnienie dziecku bezpieczeństwa. Matka powinna obdarzać swoje dziecko bezgraniczną miłością i troską.

„W idealnym przypadku miłość matki nie próbuje stać na przeszkodzie rozwojowi dziecka, nie usiłuje nagradzać bezradności. Matka powinna ufać życiu, nie powinna być przesadnie lękliwa i zarażać dziecka swym niepokojem. Powinna chcieć, aby dziecko stało się niezależne i aby w końcu od niej odeszło”¹.

W tym miejscu należy przywołać jeden z najpiękniejszych współcześnie wyrazów miłości matczynej, a mianowicie miłość Maryi. To właśnie o Matce Boskiej myślał Karol Wojtyła, gdy przyjmował swoje biskupie zawołanie, a później również papieskie – „Totus Tuus” (z łac. „Cały Twój”). To właśnie miłość Matki Boskiej uczyniła z Jana Pawła II tak wielkiego człowieka i dzięki niej mógł dokonać tak wielu pięknych czynów.

3.2. NAUCZANIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Związek dziecka z matką ma duże znaczenie, ponieważ to od tego, jak kształtuje się ta więź, zależy, czy młody człowiek będzie potrafił w przyszłości okazywać miłość drugiej osobie. „Wsparcie dziecka przez matkę w wielu trudnych dla niego sytuacjach życiowych daje mu nie tylko poczucie bezpieczeństwa, akceptacji, przynależności do środowiska rodzinnego, ale także zaspokaja potrzebę

1 E. Fromm, *O sztuce miłości*, tłum. A. Bogdański, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2008, s. 52.

miłości, kontaktu społecznego, wzmacnia jego więzi emocjonalne z matką, dodaje mu wiary we własne siły, uznanie własnej tożsamości”². W procesie wychowawczym istotne jest wspieranie wychowanków w ich społecznym i emocjonalnym rozwoju. Młody człowiek powinien posiadać w sobie wrażliwość emocjonalną, która umożliwi mu zawieranie pozytywnych relacji z osobami w kręgu rodzinnym lub szkolnym. Będzie to możliwe, gdy relacje z matką, od pierwszych dni życia dziecka, będą prawidłowe: pełne miłości i troski. Dziecko rozwija się wówczas harmonijnie, ma zaufanie do świata i do samego siebie.

3.3. NAUCZANIE PSYCHOLOGICZNE

Matka jest najważniejszą osobą dla dziecka. Bycie matką jest trudną rolą w życiu kobiety, przynoszącą radość, ale też ogromne wyzwanie. Matka chce dla dziecka jak najlepiej, dzieli się z nim swoją wiedzą i doświadczeniem, przygotowuje do samodzielnego życia. Dziecko czuje głęboką potrzebę miłości rodzicielskiej. Młody człowiek poprzez bliską więź z matką otrzymuje jej pełną akceptację, dobro, troskę, zrozumienie, bezinteresowną miłość, a także potrzebny zakres wolności, właściwy do jego wieku i możliwości. Matczyzna miłość daje dziecku poczucie bezpieczeństwa i niezależności, a w przyszłości uchroni je przed lękowym podejściem do otoczenia.

Dla dorastających dzieci matka jest wzorcem kobiecości. Swym córkom i synom daje przykład, jak kobieta realizuje się w życiu rodzinnym.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

W teologii figurą matki jest Maryja. Jest Ona nie tylko Matką Chrystusa, która dała mu życie jako człowiekowi, ale jest także Matką wszystkich wierzących (por. J 19,26-27). Matką, która prowadzi do Chrystusa i jako współodkupicielka³ ma udział w zbawczym dziele Chrystusa. W teologii Matką nazywamy także Kościół, który jak matka przybliży nas do Zbawiciela.

Macierzyńska miłość oznacza powołanie kobiety do poczęcia, czuwania nad miłością i życiem swojego dziecka. Matkę cechuje niezwykła czułość, deli-

2 H. Cudak, *Rola matki w zaspokajaniu potrzeb emocjonalnych dzieci*, „Pedagogika Rodziny” 2012, 2/1, s. 26-27, [online:] https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Pedagogika_Rodziny/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1-s21-29/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1-s21-29.pdf [dostęp: 8.03.2022].

3 *Zwycięstwo przychodzi przez Maryję*, red. nauk. Z.S. Jabłoński, T. Siudy, wyd. Towarzystwo Mariologiczne, Częstochowa 2006.

katność, wyrozumiałość, miłość pełna i ofiarna. Macierzyństwo jest błogosławieństwem, darem, jaki kobieta otrzymała od Pana Boga. Matka, poczynając i rodząc dziecko, oddaje się mu całkowicie bez reszty, niosąc mu swoją miłość, wiarę i wartości.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

”

Macierzyństwo zawiera w sobie szczególne obcowanie z tajemnicą życia, które dojrzewa w łonie kobiety. Matka podziwia tę tajemnicę, ze szczególną intuicją „pojmuje” to, co się w niej dzieje. W świetle „początku” matka przyjmuje i kocha dziecko, które nosi w łonie jako osobę. Ten jedyny sposób obcowania z nowym, kształtującym się człowiekiem stwarza z kolei takie odniesienie do człowieka – nie tylko do własnego dziecka, ale do człowieka w ogóle – które głęboko charakteryzuje całą osobowość kobiety. Powszechnie się przyjmuje, że kobieta jest bardziej od mężczyzny zwrócona do konkretnego człowieka, macierzyństwo zaś jeszcze bardziej tę dyspozycję rozwija.

↑ MD 18.

”

Od Maryi uczyliśmy się dobroci skorej do pomocy, ale również pokory i ofiarności w przyjmowaniu woli Boga z ufnością i przekonaniem, że Jego odpowiedź, niezależnie od tego, jaka będzie, będzie dla nas prawdziwym dobrem.

↑ Benedykt XVI, *Zawieramy się Maryi, Matce Łaskawej – Altötting. Msza św. w sanktuarium maryjnym*, 1.09.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/bawaria_altotting_11092006.html [dostęp: 19.01.2022].

” Matka, która chroni dziecko swoją czułością i współczuciem, pomaga mu rozbudzić zaufanie, doświadczyć, że świat jest dobrym miejscem, które je akceptuje. To z kolei pozwala mu rozwijać poczucie własnej wartości, które sprzyja zdolności do intymności i empatii. Postać ojca pomaga nam z drugiej strony zrozumieć granice rzeczywistości i w większym stopniu charakteryzuje się zmysłem orientacji, wyjściem ku szerszemu światu, pełnemu wyzwań, a także zachętą do wysiłku i walki. Ojciec, z jasną i szczęśliwą tożsamością męską, który z kolei na swoim odcinku łączy miłość i akceptację żony, jest równie konieczny jak jej macierzyńska troska. Są to elastyczne role i zadania, które dostosowują się do konkretnych sytuacji każdej rodziny, ale jasna i dobrze określona obecność obu postaci, męskiej i żeńskiej, tworzy najbardziej właściwe środowisko dla dojrzewania dziecka.

↑ AL 175.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty napełnił Elżbietę. Wydała ona głośny okrzyk i powiedziała: „Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto bowiem, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie. Błogosławiona jest, która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Jej od Pana”.

↑ Łk 1,41-45.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

” Maryja, Najświętsza Matka Boga, zawsze Dziewica, jest arcydziełem posłania Syna i Ducha Świętego w pełni czasu. Po raz pierwszy w zamyśle zbawienia, dzięki przygotowaniu przez Ducha Świętego, Ojciec znajduje *Mieszkanie*, w którym Jego Syn i Jego Duch mogą mieszkać wśród ludzi. W tym właśnie sensie Tradycja Kościoła często odczytywała w relacji do Maryi najpiękniejsze teksty mówiące o Mądrości⁴: Maryja jest opiewana i przedstawiana w liturgii jako „Stolica Mądrości”.

W Maryi zostają zapoczątkowane „wielkie sprawy Boże”, które Duch będzie wypełniał w Chrystusie i w Kościele [...]

↑ KKK 721.

4 Por. Prz 8,1-9,6; Syr 24.

V. LITERATURA

- Bejda H., *Jan Paweł II. Rozmowy z Matką Bożą*, Dom Wydawniczy Rafael, Kraków 2011.
- Benedykt XVI, *Zawieramy się Maryi, Matce Łaskawej – Altötting. Msza św. w sanktuarium maryjnym*, 1.09.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/bawaria_altotting_11092006.html [dostęp: 19.01.2022].
- Błaszczczyk I., *Seneka o wychowaniu w rodzinie rzymskiej*, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2003.
- Cudak H., *Rola matki w zaspokajaniu potrzeb emocjonalnych dzieci*, „Pedagogika Rodziny” 2012, 2/1, s. 21–29, [online:] https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Pedagogika_Rodziny/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1-s21-29/Pedagogika_Rodziny-r2012-t2-n1-s21-29.pdf [dostęp: 8.03.2022].
- Dayton T., *Szczęśliwe macierzyństwo*, tłum. A. Tomala, wyd. Esprit, Kraków 2006.
- Fromm E., *O sztuce miłości*, tłum. A. Bogdański, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2008.
- Franciszek, *Adhortacja Amoris laetitia*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.
- Galarowicz J., *Blask godności. O etyce Karola Wojtyły i nie tylko*, wyd. Antyk, Warszawa 2005.
- Jan Paweł II, *List apostolski Mulieris dignitatem z okazji Roku Maryjnego o godności i powołaniu kobiety*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 290–330.
- Kotarbiński T., *Medytacje o życiu godziwym*, wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1986.
- Maryja – Matka życia*, red. G.M. Bartosik, I. Klimczyk, I. Krysiak, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2020.
- Nyczaj-Drąg M., *Edukacja dziecka w narracjach rodziców z klasy średniej*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2015.
- Pawlaczyk B., *Matka i dziecko w świecie Biblii*, wyd. Pallottinum, Poznań 2013.
- Plutarch, *Dialog o miłości*, tłum. Z. Abramowiczówna, wstęp i oprac. K. Korus, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1997.

- Siudy T., *Z Maryją ku miłosiernemu Bogu*, Wydawnictwo Misericordia, Kraków 2015.
- Wnurcie polskiej mariologii*, red. nauk. K. Pek, T. Siudy, wyd. Polskie Towarzystwo Mariologiczne, Częstochowa 2008.
- Wojtyła K., *Miłość i odpowiedzialność*, red. T. Styczeń, J.W. Gałkowski, A. Rodziński, A. Szostek, wyd. TN KUL, Lublin 2015.
- Wyszyński S., *A była tam Matka...*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *Godność kobiety*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *W sercu stolicy*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.
- Zwycięstwo przychodzi przez Maryję*, red. nauk. Z.S. Jabłoński, T. Siudy, wyd. Towarzystwo Mariologiczne, Częstochowa 2006.
- Żulińska B., *Nie tylko dla matek*, Oficyna Wydawnicza Viator, Warszawa 2003.